

Ботнаренко І.А., старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем кримінальної поліції навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

МЕХАНІЗМИ КООРДИНАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ
АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ:
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Одним із найважливіших чинників складної ситуації з протидії корупції в Україні є відсутність чіткої державної антикорупційної політики та недосконалість системи державних органів, відповідальних за її реалізацію. Попри розроблену концептуальну та нормативно-правову основу реалізації антикорупційної політики, практичні механізми її втілення

гальмуються, здебільшого, через неузгодженість та повільність дій усіх гілок державної влади у цьому напрямі. Це, у свою чергу, обумовлює відсутність відчутних змін ефективності антикорупційних ініціатив влади.

Успішна реалізація основних механізмів координаційної діяльності щодо протидії таким проявам неможлива без приведення національного законодавства та антикорупційної політики в цілому до світових правових стандартів.

Питання міжнародного досвіду протидії корупції в різний час досліджували Ф.В. Абрамов, О.М. Бандурка, А.В. Гайдук, М.Д. Данчук, С.Я. Коненко, А.В. Куракін, М.І. Мельник, Н.П. Матюхіна, О.Я. Прохоренко, О.В. Терещук, О.В. Ткаченко, Ю.С. Шемшученко, Н.С. Ярмиш та інші науковці.

З метою визначення можливостей імплементації позитивного досвіду, у межах цієї статті розглянемо суб'єктів координації антикорупційної політики у деяких посттоталітарних країнах. Дана тематика є особливо актуальною, з огляду на проголошений Україною курс в напрямі до європейської інтеграції та необхідність впровадження комплексу інноваційних інструментів та дієвих методів у практику протидії корупції.

Так, в Естонській Республіці для протидії організованим злочинності та корупції створено декілька комісій, що спираються на координоване співробітництво різних відомств. Зокрема, координація державної антикорупційної політики належить до компетенції Кримінально-превентивної ради, яка утворена в 1993 році. До складу Ради входить близько 30 представників правоохоронних органів, суду, адвокатури, соціального забезпечення та інших державних органів, а також громадськості. Рада координує кримінально-превентивну діяльність у державі, розробляє пропозиції для Уряду Республіки, надає консультації з питань, що стосуються забезпечення правопорядку, і щонайменше раз на рік звітує про свою роботу та подає огляд щодо стану злочинності в державі [1].

Функції протидії корупції покладені на: Префектури поліції (щодо порушників, які працюють в органах самоврядування, на приватних підприємствах та некомерційних організаціях); Поліцію безпеки (щодо вищих державних чиновників (президент, члени парламенту, міністри, судді

тощо); Державну прокуратуру (щодо фахівців, які працюють у правоохоронних органах). Питання протидії корупції в Республіці належить також до компетенції Центру дослідження корупції при Інституті ЯанаТиніссона та Центру етики Тартуського Університету [2].

У 2013 році в державі створено Антикорупційну комісію міністрів, до якої увійшли міністри юстиції, внутрішніх справ, фінансів, економіки та комунікацій, а також держсекретар. Метою комісії була розробка антикорупційної стратегії «Чесна держава і нагляд» [3, с. 28].

У Республіці Польща у 2006 році з'явилося Центральне антикорупційне бюро (СВА) - спеціальна служба, головним завданням якої є протидія корупції та боротьба з нею в органах державної влади і самоврядування, а також охорона економічних інтересів держави. Діяльність бюро спрямована на проведення слідчих операцій, затримання, обшуків, зовнішнього спостереження, прослуховування тощо.

Протягом діяльності Бюро оцінка його дій не є однозначною та регулярно піддається значній критиці. Серед головних проблем - політична вмотивованість дій його керівництва, брак громадського та парламентського контролю за його діяльністю, невисокий рівень кваліфікації працівників, який виливається в зловживання повноваженнями, зокрема надто часте використання у роботі бюро практики провокування хабара і прослуховування. [4].

У Словацькій Республіці наглядовим органом за підрозділами по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю є Найвищий контрольний комітет при Уряді Словацької Республіки. Міністерство внутрішніх справ та Міністерство фінансів Словацької Республіки започаткували практику негайного інформування Найвищого контрольного комітету стосовно підозрілих банківських операцій. З метою контролю за діяльністю правоохоронних органів при Митній службі та Поліцейському корпусі Словацької Республіки створено спеціальні інспекції - підрозділи по боротьбі з корупцією та іншими порушеннями чинного законодавства серед митників та працівників поліції [1].

У Грузинській Демократичній Республіці у 2009 році було створено Міжвідомчу координаційну раду по боротьбі з

корупцією, очолив яку Міністр юстиції. Членами ради є вищі представники органів виконавчої, судової та законодавчої влади, а також кілька представників громадських організацій (включаючи Тга^рагепсуШетайопაI - Georgia). Завданнями координаційної ради стали розробка оновленої антикорупційної стратегії та плану дій, які були прийняті у 2010 році, а також моніторинг їх впровадження, координація діяльності різних органів влади з їх виконання, впровадження антикорупційних пропозицій міжнародних організацій [4].

Відмітимо, що відсутність спеціалізованого правоохоронного органу та пізнє створення органу координації політики не мало значного негативного ефекту на впровадження антикорупційної політики. Навпаки, досвід Грузинської демократичної Республіки щодо протидії корупції вважається одним з найбільш успішних та дієвих серед країн Східного партнерства ЄС.

В Соціалістичній Республіці Румунія створено Національний центр з вивчення організованої злочинності та корупції. Основне завдання Центру - узагальнення і обробка даних, отриманих від усіх державних міністерств. Керівними органами Національного центру є Комітет директорів та Консультативна рада. Комітет директорів очолює генеральний директор - держсекретар, начальник Контрольного корпусу при Прем'єр-міністрі Румунії. Програмою Центру передбачено ведення боротьби з корупцією в румунському суспільстві за двома основними напрямками:

1) корупція у сфері адміністративного керівництва, економіки, фінансів, банківської системи; 2) корумповані органи, які наділені правами контролю, затвердження і «санкціонування» порушень закону, а також порушення у судовій системі [1].

Отже, кожна з розглянутих країн, виходячи зі своїх внутрішніх реалій та в умовах дії різноманітних чинників, обирає власну стратегію і систему антикорупційних заходів та відповідно до цього утворює органи, відповідальні за їх практичну реалізацію. Проаналізований досвід координації діяльності по боротьбі зі корупцією у вищезазначених країнах може бути орієнтувальним чинником в умовах реалізації антикорупційних заходів в Україні. На нашу думку, визначення та урахування позитивних моментів розвитку антикорупційних інституцій

європейських країн у цій сфері сприятиме оптимізації та зміцненню механізмів координації антикорупційної політики в нашій державі.

Список використаних джерел

1. Координація боротьби з організованою злочинністю і корупцією в Україні та за кордоном [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.refotext.com/referat-text-11571-3.html.
2. Звіт про реалізацію в Україні ініціативи «Партнерство «Відкритий «Уряд» (липень 2012 року - жовтень 2013 року) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: ogp.gov.ua/sites/default/files/.
3. Теоретико-правові засади протидії корупції [В.Ф. Дейнека, М.В. Кармаліта, О.М. Розум, І.А. Шавло, Н.Г. Шкуренко] - Ірпінь: НДІ фінансового права, 2014. - 39 с.
4. Антикорупційні органи: досвід деяких країн [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [// nrozdiljst.at.ua/news/...](http://nrozdiljst.at.ua/news/)

Тунтула О.С., доцент кафедри цивільного та кримінального права і процесу Чорноморського державного університету ім. Петра Могили, кандидат юридичних наук, доцент

ЗНАЧЕННЯ НОВОГО РОЗУМІННЯ СУТНОСТІ І СТРУКТУРИ АНТИКРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА

Запропонована Т.О. Коросташовою нова доктрина ступеневого сутнісного видового юридичної відповідальності, в якій принципово по-новому представлена й сутність та структура антикримінальної відповідальності [1, с. 102-109; 2, с. 20-24], має суттєве значення й для розвитку багатьох інститутів як Кримінального-виконавчого права, так й кримінології, що робить корисним тезисний виклад вказаного новітнього підходу у такій редакції:

1. Позитивна антикримінальна відповідальність (окремі її види практично виступають як негативна юридична